

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi asianajajista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan asianajajista annettua lakia muutettavaksi siten, että Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan säännöllisesti asianajotoimintaa harjoittanut toisen Euroopan unionin jäsenvaltion asianajaja voisi soveltuvuuskoetta suorittamatta liittyä maan yleisen asianajajayhdistyksen eli Suomen Asianajajaliiton jäseneksi ja käyttää asianajan ammattinimitystä. Lisäksi asianajajista annettuun lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset toisesta jäsenvaltiosta tulevista asianajajista pidettävästä luettelosta sekä ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että luetteloon kirjoittautunut asianajaja rinnastettaisiin asianajajayhdistyksen jäseneseen.

Esityksellä ehdotetaan pantavaksi Suomessa täytäntöön asianajan ammatin pysyvän

harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu, annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan asianajajista annettua lakia muutettavaksi siten, että myös se yhtiö, jonka lukuun asianajaja on toiminut, voisi olla asianosaisena asianajajaliiton palkkioriiita-asian välimiesmenettelyssä sekä otettaisiin lakiin määräys siitä, että kurinpitolautakunnan jäsenillä tulee olla vara-jäsenet.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Direktiivin mukaan kansallisen lainsäädännön muutokset tulisi saattaa voimaan viimeistään 14.3.2000.

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Voimassa oleva lainsäädäntö

Suomessa, toisin kuin monissa muissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa, ei ole asianajamonopolia. Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana saa toimia asianajaja tai muu rehellinen ja muutoin siihen toimeen sopiva ja kykenevä henkilö, joka hallitsee itseään ja omaisuuttaan. Asianajaja eli asianajajaluetteloon merkitty Suomen Asianajajaliiton jäsen on kuitenkin eräiltä osin erityisasemassa verrattuna muihin oikeudenkäyntiavustajiin. Tällaisia tilanteita ovat rikoksesta vangitun, vangittavaksi

vaaditun sekä 18 vuotta nuoremman henkilön, jolle vaaditaan rangaistusta rikoksesta, josta saattaa seurata vapausrangaistus, avustaminen maksuttomasta oikeudenkäynnistä annetun lain (87/1973) 11 §:n tai yleisestä oikeusavusta annetun lain (104/1998) 6 §:n mukaisena avustajana, rikoksen johdosta luovutettavan henkilön avustaminen, asianosaisen avustaminen esitutkinnassa sekä rikosasiassa toimiminen puolustajana tai asianomistajan oikeudenkäyntiavustajana.

Asianajotoiminnan harjoittamista toisessa jäsenvaltiossa koskevat nyt täytäntöön pantavan direktiivin lisäksi asianajajien palvelujen tarjoamisen vapauden tehokkaan käyttämisen helpottamisesta annettu neuvoston direktiivi 77/249/ETY, jäljempänä asianaja-

jadirektiivi, sekä vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä annettu neuvoston direktiivi 89/48/ETY, jäljempänä tutkintotodistusdirektiivi.

Asianajajadirektiivin mukaan asianajaja voi tilapäisesti harjoittaa asianajajan ammatia toisessa jäsenvaltiossa käyttämällä sen valtion ammattinimikettä, jossa ammattipätevyys on hankittu. Direktiivi sääntelee sitä tilannetta, että asianajopalvelun vastaanottaja asuu toisessa valtiossa kuin siinä, missä asianajajan toimisto sijaitsee, ja palvelu tarjotaan asianajajan oleskellessa ensin mainitussa valtiossa. Direktiivi ei koske asianajotoimiston perustamisen vapautta toiseen jäsenvaltioon eikä sitä sovelleta, jos asianajaja ja asiakas asuvat samassa valtiossa. Direktiiviä ei myöskään sovelleta palveluihin, joita asianajaja kotivaltiostaan tarjoaa esimerkiksi kirjeitse, puhelimitse tai telefaxilla toisessa valtiossa olevalle asiakkaalle. Asianajajadirektiivi ei koske toisesta jäsenvaltiosta tulevan asianajajan oikeutta harjoittaa ammattiaan pysyvästi toisessa jäsenvaltiossa. Suomessa asianajotoiminnan pysyväälle harjoittamiselle ei kuitenkaan ole estettä.

Tutkintotodistusdirektiivin mukaan asianajaja voi saada tutkintotodistuksensa tunnustettua vastaanottavassa jäsenvaltiossa joko suorittamalla direktiivissä tarkoitetun soveltuvuuskokeen tai harjoittamalla ammattiaan vastaanottavassa valtiossa tietyn ajan alkupeleistä ammatinimikettään käyttäen. Asianajajien osalta, kuten Suomikin on tehnyt, vastaanottava valtio voi määrätä kokeen suorittamisen pakolliseksi edellytykseksi.

Sekä asianajajadirektiivi että tutkintotodistusdirektiivi on Suomessa saatettu voimaan oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n ja asianajajista annetun lain (496/1958) muutoksilla.

Oikeudenkäymiskaaren 15 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan mitä asianajajan oikeudesta toimia oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana on säädetty, sovelletaan myös henkilöön, joka saa harjoittaa asianajajan tointa jossakin muussa Euroopan talousalueen valtiossa. Näin ollen toisessa Euroopan talousalueen valtiossa ammattipätevyytensä hankkinut asianajaja on ammatin harjoittamisoikeuden osalta samassa asemassa Suomen Asianajajaliiton jäsenen kanssa.

Asianajajista annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan asianajajaksi voidaan hyväksyä

myös henkilö, jolla jossakin muussa Euroopan talousalueen valtiossa on asianajajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys. Hakijan on tällöin asianajajayhdistyksen järjestämässä kokeessa osoitettava, että hänellä on riittävät tiedot Suomen lainsäädännöstä sekä asianajotoiminnasta Suomessa.

1.2. Direktiivi asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu

Asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu, annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/5/EY, jäljempänä etabloitumisdirektiivi, tarkoitus on entistään helpottaa Euroopan unionin jäsenvaltion asianajajaa harjoittamaan ammattiaan muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu. Etabloitumisdirektiivi täydentää asianajaja- ja tutkintotodistusdirektiiviä niissä tapauksissa, joissa asianajaja asettuu pysyvästi harjoittamaan ammattiaan toiseen jäsenvaltioon.

Direktiivi mahdollistaa sen, että toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ammatillisen pätevyytensä hankkinut asianajaja voi alkuperäistä ammatinimikettään käyttäen harjoittaa pysyvästi asianajajan tointa toisessa jäsenvaltiossa. Samoin direktiivi mahdollistaa sen, että toisessa jäsenvaltiossa ammattipätevyytensä hankkinut asianajaja voi saada toisen jäsenvaltion asianajajan ammatinimikkeen suorittamatta soveltuvuuskoea. Asianajajalla on oikeus liittyä vastaanottavan jäsenvaltion asianajajakuntaan ja saada tämän maan asianajajan ammatinimike sillä perusteella, että hän on harjoittanut alkuperäistä ammatinimikettään käyttäen asianajajan tointa vastaanottavassa jäsenvaltiossa vähintään kolmen vuoden ajan ja myös vastaanottavan jäsenvaltion oikeuden parissa. Direktiivi ei kuitenkaan aseta velvollisuutta liittyä vastaanottavan jäsenvaltion asianajajakuntaan, vaan asianajaja voi jatkaa ammatin harjoittamista myös alkuperäistä ammatinimikettään käyttäen.

Direktiivin artikkelit voidaan jakaa asiaryhmittäin ammatin harjoittamista alkuperäisellä ammatinimikkeellä koskevaan 2—9 artiklaan, vastaanottavan jäsenvaltion ammattiin pääsyä tarkoittavaan 10 artiklaan, ammatin

harjoittamista ryhmässä tarkoittavaan 11 ja 12 artiklaan ja 13—18 artiklan loppumääräyksiin.

Direktiivin 1 artiklassa määritellään direktiivin tavoite ja soveltamisala. Siinä luetaan myös kunkin jäsenvaltion asianajajan ammattinimike sekä määritellään muita käänteitä.

Direktiivin 2 artiklan mukaan asianajajalla on oikeus harjoittaa pysyvästi asianajotoimintaa alkuperäistä ammattinimikettään käyttäen myös toisessa jäsenvaltiossa.

Edellytyksenä pysyväälle asianajotoiminnan harjoittamiselle on ilmoittautuminen vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen pitämään luetteloon (3 artikla). Luetteloon merkitsemisen tarkoitus on taata vastaanottavalle jäsenvaltiolle mahdollisuus varmistua siitä, että muista jäsenvaltioista tulevat asianajajat noudattavat vastaanottavan jäsenvaltion ammatillisista ja ammattieettisistä sääntöjä. Toimivaltaisen viranomaisen on merkittävä asianajaja luetteloon saatuaan todistuksen siitä, että asianajaja on merkitty sen jäsenvaltion, josta hän on peräisin, toimivaltaisen viranomaisen pitämään luetteloon. Vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on myös ilmoitettava luetteloon merkitsemisestä sen jäsenvaltion, josta asianajaja on peräisin, toimivaltaiselle viranomaiselle. Direktiivin perusteella luetteloon merkittyjen asianajajien nimet on myös julkaistava samalla, kun julkaistaan vastaanottavan jäsenvaltion asianajajien nimet.

Asianajajan on toisessa jäsenvaltiossa toimiessaan ilmoitettava ammattinimikkeensä käyttäen sen jäsenvaltion, josta hän on peräisin, virallista kieltä tai jotakin sen virallisista kielistä (4 artikla). Vastaanottava jäsenvaltio voi vaatia, että asianajaja ilmoittaa lisäksi sen ammatillisen järjestön, johon hän kuuluu tai sen tuomioistuimen, jossa hän saa toimia. Vastaanottava jäsenvaltio voi myös vaatia asianajajaa mainitsemaan kirjoittautumisestaan tämän valtion toimivaltaisen viranomaisen pitämään luetteloon.

Asianajaja on erityisesti kelpoinen hoitamaan alkuperämaansa, vastaanottajavaltion ja yhteisön oikeutta sekä kansainvälistä oikeutta koskevia asioita, jollei joitakin omistusoikeuden synnyttäviä kirjaamistoimia tai asianajoa korkeimmissa oikeuksissa ole vastaanottajavaltiossa asiakkaiden oikeusturvaystävistä pidätetty kotimaisten asianajajien toimivaltaan (5 artikla).

Toiminnassaan asianajaja on vastaanotta-

van jäsenvaltion ammatillisten ja ammattieettisten sääntöjen sekä vakuuttamisvelvollisuuden alainen (6 artikla). Vastaanottavan jäsenvaltion on taattava alkuperäistä ammattinimikettään käyttävien asianajajien asianmukainen edustus ammatillisissa järjestöissä.

Asianajajaan, joka rikkoo vastaanottavassa jäsenvaltiossa voimassa olevia velvoitteita, sovelletaan vastaanottavan jäsenvaltion menettelytapasääntöjä, seuraamuksia ja muutoksenhakukeinoja (7 artikla). Ennen kuin kurinpitomenettely aloitetaan, vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen on ilmoitettava siitä sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, josta asianajaja on peräisin. Vastaavasti sen jäsenvaltion, josta asianajaja on peräisin, aloitettava kurinpidollisen menettelyn siitä on ilmoitettava sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, jossa asianajaja toimii. Kurinpitomenettely tapahtuu yhteistyössä näiden kahden valtion viranomaisten kesken rajoittamatta kuitenkaan vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen ratkaisuvaltaa. Jos asianajajan lupa toimia asianajajana peruutetaan siinä jäsenvaltiossa, josta hän on peräisin, hän menettää samalla oikeuden harjoittaa ammattiaan toisessa jäsenvaltiossa.

Asianajaja voi harjoittaa ammattiaan yrityksen taikka toisen asianajajan, asianajajien muodostaman yhtymän tai yhteisön palkkaamana samassa laajuudessa kuin vastaanottava jäsenvaltio sallii sen oman valtionsa asianajajille (8 artikla).

Asianajajan luetteloon merkitsemistä koskevat kielteiset päätökset sekä kurinpitoseuraamuksia koskevat päätökset on perusteltava ja niihin on voitava hakea muutosta kansallisen oikeuden mukaisin muutoksenhakukeinoin (9 artikla).

Asianajaja otetaan hakemuksesta vastaanottavan jäsenvaltion asianajajakunnan jäseneksi ilman soveltuvuuskoetta, kun hän esittää vastaanottavan jäsenvaltion viranomaisen vaatiman selvityksen vähintään kolme vuotta jatkuneesta, myös vastaanottavan jäsenvaltion oikeutta koskevasta ammattikokemuksestaan tässä valtiossa (10 artikla). Vähintään kolme vuotta kestäneen toiminnan tulee olla tosiasiallista ja säännöllistä, millä tarkoitetaan toiminnan harjoittamista ilman muita kuin jokapäiväisestä elämästä aiheutuvia keskeytyksiä. Jäseneksi ottaminen on harkinnanvaraista vain silloin, kun kolmen vuoden kokemukseen ei sisälly yhtä pitkää kokemusta vastaanottavan jäsenvaltion oi-

keudesta. Hakemus voidaan hylätä myös, jos yleinen etu vaarantuisi erityisesti kurinpito- menettelyjen, valitusten tai muiden mahdollisten tapahtumien vuoksi. Vastaanottavan jäsenvaltion asianajajakuntaan liittyttyään asianajaja voi vastaanottavan valtion nimikkeen rinnalla käyttää edelleen alkuperäistä ammattinimikettään.

Direktiivin 11 ja 12 artiklassa säädetään asianajotoiminnan harjoittamisesta ryhmässä silloin, kun se on vastaanottavassa jäsenvaltiossa sallittu. Toiminnan harjoittaminen yhdessä muiden kuin asianajajien kanssa voidaan kieltää samassa laajuudessa kuin se on kiellettyä kotimaisilta asianajajilta.

Loppumääräykset koskevat vastaanottavan ja sen jäsenvaltion, josta asianajaja on peräisin, toimivaltaisten viranomaisten välistä yhteistyötä ja tietojen luottamuksellisuutta (13 artikla), toimivaltaisen viranomaisen nimeämistä (14 artikla), komission kertomusta (15 artikla), direktiivin saattamista osaksi kansallista lainsäädäntöä (16 artikla), voimaantuloa (17 artikla) ja sitä, että direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille (18 artikla).

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

2.1. Yleistä

Esityksen tarkoitus on panna kansallisesti täytäntöön asianajajan ammatin pysyvän harjoittamisen helpottamisesta muussa kuin siinä jäsenvaltiossa, jossa ammatillinen pätevyys on hankittu, annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 98/5/EY. Tarvittavat säännökset ehdotetaan lisättäviksi asianajajista annettuun lakiin. Keskeisin muutos on, ettei toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta tulevalta asianajajalta enää voida vaatia soveltuvuuskoetta, vaan kolme vuotta kestänyt ammatinharjoittaminen täällä riittää Suomen asianajajakuntaan liittymiseksi. Lisäksi toisesta jäsenvaltiosta tulevista asianajajista pidettävään luetteloon kirjoittautunut asianajaja rinnastettaisiin Suomen Asianajajaliiton jäseneseen.

Direktiivistä johtuvien muutosten lisäksi asianajajista annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös se yhtiö, jonka lukuun asianajaja on toiminut, voisi olla asianosaisena Suomen Asianajajaliiton palkkioita-asian välimiesmenettelyssä sekä otet-

taisiin lakiin määräys siitä, että kurinpitolautakunnan jäsenillä olisi myös varajäsenet.

2.2. Asianajajan ammatin harjoittaminen alkuperäisellä ammattinimikkeellä

Oikeudenkäymiskaaressa 15 luvun 2 §:n 2 momentin mukaan toisesta Euroopan talousalueen valtiosta, ja siten myös Euroopan unionin jäsenvaltiosta, tulevalla asianajajalla on jo nyt samat oikeudet toimia Suomessa oikeudenkäyntiasiamiehenä tai -avustajana kuin asianajajayhdistyksen jäsenellä. Ulkomailta, joko Euroopan unionin jäsenvaltiosta tai sen ulkopuolelta, tulevan asianajajan oikeutta harjoittaa pysyvästi Suomessa asianajotoimintaa ei ole rajoitettu. Rajoitukset kohdistuvat ainoastaan Suomen Asianajajaliiton jäsenyyteen. Koska toisesta jäsenvaltiosta tuleva asianajaja voi jo nyt asettua Suomeen pysyvästi harjoittamaan asianajotoimintaa ja käyttää alkuperäistä ammattinimikettään, lakiin ei ole tarvetta lisätä pysyvää asianajajan ammatin harjoittamista koskevaa säännöstä.

Asianajajista annetun lain 5 a §:ssä on jo nykyisin säädetty, että jossakin muussa Euroopan talousalueen valtiosta asianajajan tointa harjoittamaan oikeutetun on, hoitaessaan toimeksiantoa Suomessa, käytettävä sitä ammattinimikettä, jota käytetään jäsenvaltiossa, josta hän tulee, ilmaistuna tuon valtion kielellä viittauksin siihen ammatilliseen järjestöön, johon hän kuuluu, tai siihen tuomioistuimeen, jossa hän saa toimia. Säännös on otettu lakiin tutkintotodistus- ja asianajajidirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä.

Myös etabloitumisdirektiivi mahdollistaa sen, että jäsenvaltio voi vaatia asianajajaa ilmoittamaan alkuperäisen ammattinimikkeensä lisäksi sen ammatillisen järjestön, johon hän kuuluu tai sen tuomioistuimen, jossa hänellä on oikeus toimia. Asianajajista annetun lain 5 a §:ää sen nykyisessä muodossa sovelletaan myös toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta tulevaan asianajajaan, joka asettuu Suomeen pysyvästi harjoittamaan asianajotoimintaa alkuperäisellä ammattinimikkeellään. Koska lakiin ei tältä osin ehdoteta muutosta, hänen on ilmoitettava ammattinimikkeensä lisäksi edellä mainitut tiedot siten kuin 5 a §:ssä säädetään.

Kun toisesta jäsenvaltiosta tuleva asianajaja joutuu ilmoittamaan ammattinimikkeensä lisäksi 5 a §:ssä tarkoitetut tiedot, siitä on se

etu, että ruotsalaista tai tanskalaista ammattinimikettä "advokat" käyttävän asianajajan ja Suomen Asianajajaliiton jäsenen välillä voidaan tehdä ero. Euroopan unionin jäsenvaltioista tulevien asianajajien alkuperäiset ammattinimikkeet eli ne ammattinimikkeet, joita käytetään siinä jäsenvaltiossa, jossa asianajaja on saanut oikeuden käyttää tätä ammattinimikettä, on määritelty direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännökset toisesta Euroopan unionin jäsenvaltiosta tulevan asianajajan oikeudesta kirjoittautua asianajajayhdistyksen pitämään luetteloon. Suomessa alkuperäistä ammattinimikettään käyttävät, muussa jäsenvaltiossa asianajajan tointa harjoittamaan oikeutetut asianajat ehdotetaan merkittäviksi omaan luetteloonsa erotukseksi Suomen Asianajajaliiton hallituksen pitämästä asianajajaluettelosta. Luettelon nimeksi tulisi EU-luettelo ja Suomen Asianajajaliiton hallituksella olisi velvollisuus pitää myös tätä luetteloa.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännökset muutoksenhakuoikeudesta, kurinpitomenettelystä sekä Suomen ja sen maan, josta asianajaja on peräisin, toimivaltaisen viranomaisen välisestä yhteistyöstä kuripitoasiassa. Koska EU-luetteloon merkityn asianajajan on oltava kirjoilla myös sen valtion, josta hän on peräisin, toimivaltaisen viranomaisen pitämässä luettelossa, lakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös siitä, että jos EU-luetteloon merkitty asianajaja lakkaa olemasta asianajaja siinä jäsenvaltiossa, josta hän on peräisin, hänet on poistettava myös EU-luettelosta.

Etabloitumisdirektiivin tarkoitus on helpottaa Euroopan unionin jäsenvaltiosta tulevan asianajajan mahdollisuutta harjoittaa ammattiaan toisessa jäsenvaltiossa. Direktiivillä ei ole tarkoitettu muuttaa jäsenvaltion ammatillisia tai ammattieettisiä sääntöjä, vaan toisesta jäsenvaltiosta tulevan asianajajan on noudatettava vastaanottavan jäsenvaltion voimassa olevia sääntöjä. Lakiin ehdotetaan otettavaksi yleisviittaus siitä, että asianajajista annettuja määräyksiä sovelletaan soveltuvin osin myös EU-luetteloon merkittyyn asianajajaan, sekä siitä, että EU-luetteloon merkityn asianajajan tulee järjestää toimintansa yhdenmukaisesti Suomessa asianajajan tointa koskevien määräysten mukaisesti. Tällöin EU-luetteloon merkittyyn asianajajaan sovellettaisiin Suomen lainsäädännön mukaista kurinpitomenettelyä, hänellä olisi sama velvollisuus vastuuvakuutuksen ottamiseen kuin

Suomen Asianajajaliiton jäsenenä, hän voisi harjoittaa ammattiaan palkansaajana tai ryhmässä samoin edellytysin kuin Suomen Asianajajaliiton jäsen ja hänen tulisi noudattaa hyvää asianajajatapaa.

Vaikka direktiivin 8 ja 11 artikla käsittelevät sitä, millä tavoin ammattia voidaan harjoittaa, määräyksistä ei kuitenkaan seuraa muutoksia Suomen lainsäädäntöön. Asianajajista annetun lain nykyisen 3 §:n 3 momentin mukaan asianajajana ei saa olla henkilö, joka on sellaisessa toisen palveluksessa tai harjoittaa muuta ansiotoimintaa, jonka voidaan olettaa vaikuttavan haitallisesti hänen itsenäisyyteensä asianajajana. Säännöstä tulkitaan siten, että se kieltää asianajajaa toimimasta muussa kuin yksinomaan asianajotoimintaa harjoittavassa yhteisössä. Tulkinnan tarkoitus on turvata asianajajan asiakasta siinä, että hän varmasti saa sivuvaikutteista vapaata ja vain hänen etunsa valvomiseen tähtäävää palvelua. Yleisviittauksen perusteella sääntö tulisi koskemaan myös EU-luetteloon merkittyä asianajajaa. Näin ollen asianajajalla, joka kotimaassaan on oikeutettu toimimaan muussakin kuin asianajajayhteisössä, ei edelleenkään olisi tätä oikeutta Suomessa.

2.3. Hyväksyminen asianajajayhdistyksen jäseneksi

Asianajajista annettuun lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että asianajajaksi olisi hyväksyttävä henkilö, jolla jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa on asianajajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys. Suomen Asianajajaliiton jäseneksi hyväksyminen edellyttäisi, että henkilön tulisi olla kolmen vuoden ajan merkittynä EU-luetteloon ja hänen tulisi olla harjoittanut Suomessa asianajotoimintaa vähintään tuon ajan. Asianajotoiminnan säännöllinen harjoittaminen Suomessa riittäisi, eikä asianajajalta erikseen nimenomaisesti edellytettäisi, että hän olisi harjoittanut ammattiaan kolmea vuotta Suomen oikeuden parissa. Näin ollen esityksessä ehdotetaan tältä osin periaatteessa hieman pidemmälle menevää muutosta kuin mitä direktiivi edellyttäisi. Suomen oikeutta koskevan rajoituksen asettamista ei ole katsottu tarpeelliseksi sen vuoksi, ettei ole tarkoituksenmukaista estää niitä asianajajia, jotka hoitavat pääosin esimerkiksi Euroopan yhteisön oikeutta tai kansainvälistä

oikeutta koskevia toimeksiantoja, pääsemästä Suomen Asianajajaliiton jäseniksi. Asianajajan olisi esitettävä toiminnastaan Suomessa selvitys siten, kuin yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä (191/1959) määrätään. Asianajajaksi hyväksyminen ei siis edellyttäisi, että hakija olisi suorittanut Suomessa oikeustieteellistä tutkintoa tai täydentänyt opintojaan. Häneltä ei myöskään edellytettäisi soveltuvuuskokeen suorittamista.

Asianajajista annettu laki ja etabloitumisdirektiivi eivät kumpikaan sisällä säännöksiä kielitaidosta. Asianajajadirektiivin ja tutkintotodistusdirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä erityisten suomen tai ruotsin kielen hallitsemista koskevien ehtojen lisäämistä asianajajista annettuun lakiin ei pidetty välttämättömänä asiakkaiden oikeusturvan ja asianajajien ammattitaidon tason takaamiseksi (HE 56/1992 vp). Hallituksen esityksen perusteluissa todettiin kielivaatimukset käytännössä tarpeettomiksi, koska asianajaja oli velvollinen osallistumaan Suomen Asianajajaliiton järjestämään soveltuvuuskokeeseen, jossa hän joutui osoittamaan, että hän hallitsee Suomen lainsäädännön. Kokeesta suoriutuminen puolestaan ei ole mahdollista ilman riittävää kielitaitoa.

Etabloitumisdirektiivi edellyttää, että Suomessa kolme vuotta alkuperäistä ammattinimikettään käyttäen asianajotoimintaa harjoittanut asianajaja tulee hyväksyä Suomen Asianajajaliiton jäseneksi ilman soveltuvuuskoea, joka voisi tosiasiaa toimia myös kielitaitokokeena.

Kielitaitovaatimuksen sisällyttäminen kansalliseen lainsäädäntöön ei olisi direktiivin tavoitteiden mukaista. Muista Euroopan unionin jäsenvaltioista tulevien asianajajien voidaan olettaa hoitavan vain sellaisia toimeksiantoja, joihin heidän kielitaitonsa riittää. Käytännössä asiakkaan oikeusturva ei vaarantuisi sen vuoksi, ettei asianajajan kielitaito olisi sellaisella tasolla, mitä toimeksiantannon menestyksekkäs hoitaminen edellyttää. Kun toisesta jäsenvaltiosta tuleva asianajaja on harjoittanut säännöllisesti asianajotoimintaa Suomessa vähintään kolmen vuoden ajan, hänen on pystyttävä asioimaan asiakkaidensa kanssa sekä hoitamaan vastaanottamansa toimeksiannot. Näistä syistä erillistä kielitaitovaatimusta ei ehdoteta asetettavaksi.

Jos jäsenhakemus hylätään, päätös on pe-

rusteltava ja siihen on voitava hakea muutosta kansallisen oikeuden mukaisilla muutoshakukeinoilla. Asianajajista annettu laki vastaa tältä osin jo nykyisessä muodossaan direktiivin määräyksiä.

Jos EU-luetteloon merkityn asianajajan hakemus päästä Suomen Asianajajaliiton jäseneksi hylätään, hän voi päätöksestä huolimatta jatkaa toimintaansa Suomessa käyttäen alkuperäistä ammattinimikettään ja olla edelleen merkittynä EU-luetteloon. Jos hänet hyväksytään asianajajaksi, hänellä on oikeus käyttää alkuperäistä ammattinimikettään asianajaja-nimikkeeseen rinnalla.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännös, jonka mukaan ennen ehdotetun lain voimaantuloa alkuperäistä ammattinimikettään käyttäen Suomessa säännöllisesti asianajotoimintaa harjoittanut asianajaja voisi lukea hyväkseen sen ajan, jonka hän on toiminut Suomessa jo ennen lain voimaantuloa. Näin ollen edellytykset muutoin täyttävän asianajajan ei tarvitsisi lain voimaantulon jälkeen olla kirjoilla EU-luettelossa kolmea vuotta, vaan hän voisi välittömästi hakea Suomen Asianajajaliiton jäsenyyttä.

2.4. Muut kuin direktiivistä johtuvat muutokset

Suomen Asianajajaliiton aloitteesta lakiin ehdotetaan tässä yhteydessä tehtäväksi myös kaksi muusta syystä kuin direktiivistä johtuvaa muutosta. Ensinnäkin se yhtiö, jonka lukuun asianajaja on toiminut, ehdotetaan lisättäväksi palkkioriiita-asian väliesmenettelyn asianosaiseksi. Nykyisen lain mukaan väliesmenettelyin voidaan ratkaista vain yhdistyksen kuulumattoman ja yhdistyksen jäsenen eli asianajajan välinen riita. Suuri osa asianajajista toimii kuitenkin asianajajayhtiöissä, joilla lisäksi voi olla palveluksessaan työsuhteessa olevia asianajajia sekä asianajajayhdistyksen kuulumattomia avustavia lakimiehiä. Toimeksiantosopimukseen perustuvassa tilanteessa toimeksiantosuhte ja siihen perustuva laskusaaminen arvonnäkökulmasta voi kuulua asianajajayhtiölle. Tästä johtuu, että palkkioriiita voi koskea ensisijassa asianajajayhtiötä eikä ainakaan välittömästi siinä toimivaa asianajajaa tai muuta lakimiestä. Sen vuoksi ehdotetaan, että myös asianajajayhtiö voisi olla asianosainen sen laskua koskevassa palkkioriiita-asiaassa. Toisaalta toimeksiantojen henkilökohtainen

luonne, henkilökohtaisen vastuun säilyttämisen periaate sekä se, että kaikki asianajat eivät toimi asianajajayhtiöissä, edellyttävät myös asianajajan henkilökohtaisen suoran asianosaisaseman säilyttämistä laissa.

Toiseksi kurinpitolautakunnan jäsenten määrää ehdotetaan muutettavaksi siten, että lautakunnassa olisi puheenjohtaja, varapuheenjohtaja sekä seitsemään muuta jäsentä ja seitsemän varajäsentä. Nykyisessä laissa ei ole säännöksiä varajäsenistä. Varajäsenet olisivat kurinpitolautakunnan toiminnan kannalta tarpeellisia sen vuoksi, että lautakunta olisi helpompi saada kokoon ja ettei ilmenisi tilanteita, joissa lautakunta on esteellinen käsittelemään asiaa.

3. Esityksen vaikutukset

Esityksellä olisi hyvin vähän vaikutusta Suomen elinkeinorakenteeseen. Koska Suomessa ei ole asianajajamonopolia, tänne on jo nykyisin voinut tulla kuka tahansa harjoittamaan asianajotoimintaa. Ainoa rajoitus on, ettei muilla kuin Suomen Asianajajaliiton jäsenillä ole oikeutta käyttää nimeä asianajaja. Koska Suomen tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa asiointi voi tapahtua yleensä vain suomen tai ruotsin kielellä,

maahamme tuskin asettuisi montaa ulkomaista asianajajaa harjoittamaan pysyvästi ammattiaan. Nykyisin vain muutama toisesta jäsenvaltiosta tuleva asianajaja harjoittaa Suomessa ammattiaan. Esityksen johdosta heille avautuisi helpompi tie Suomen asianajajakuntaan liittymiseksi.

Direktiivin merkitys voi käytännössä olla suurempi suomalaisille asianajajille. Lähes kaikissa Euroopan unionin jäsenvaltioissa on asianajajamonopoli ja asianajajakuntaan liittyminen edellyttää kelpoisuuskoetta. Suomalaiset asianajat eivät ole voineet direktiivissä tarkoitetulla tavalla ilman kelpoisuuskoetta harjoittaa asianajotoimintaa näissä maissa. Direktiivi antaa heille mahdollisuuden asettua toiseen jäsenvaltioon pysyvästi harjoittamaan asianajajan tointa käyttäen suomalaista ammattinimikettään sekä mahdollisuuden kelpoisuuskoetta suorittamatta liittyä toisen jäsenvaltion asianajajakuntaan.

Esityksellä ei ole organisatorisia eikä taloudellisia vaikutuksia.

4. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä. Valmistelun aikana on kuultu Suomen Asianajajaliittoa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

2 §. Pykälän 1 momentin 10 kohtaan ehdotetaan lisättäväksi, että asianajajayhdistyksen säännöissä olisi mainittava siitä, miten yhdistykseen kuulumattomalle varataan oikeus saada hänen ja paitsi yhdistyksen jäsenen, myös sen yhtiön, jonka lukuun tämä on toiminut, välinen riita, joka koskee jäsenen toimintaa asianajajana tai liittyy siihen, välimiesmenettelyin ratkaistuksi. Muutos ei perustu direktiiviin, vaan yleisperusteluissa selvitetystä syystä johtuvaan käytännön tarpeeseen saattaa myös yhtiömuodossa toimiva asianajajatoimisto, jonka lukuun asianajaja on toiminut, asianosaiseksi välimiesmenettelyssä.

3 §. Direktiivin 10 artiklan vaatimusten täyttämiseksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa ehdotetaan säädet-

täväksi toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ammattipätevyytensä hankkineen asianajajan oikeudesta tulla hyväksytyksi asianajajaksi Suomessa. Asianajajaksi hyväksyminen edellyttäisi, että hakija olisi kolmen vuoden ajan ollut merkittynä asianajajayhdistyksen pitämään EU-luetteloon ja osoittaisi harjoittaneensa Suomessa asianajajan tointa säännöllisesti vähintään sen ajan. Asianajajan toimen säännöllisellä harjoittamisella tarkoitettaisiin sitä, että asianajaja hoitaisi toimeksiantoja jatkuvasti normaalina päivätyönään. Momentissa ehdotetaan, että yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä määrättäisiin tarkemmin siitä, miten toisessa jäsenvaltiossa ammattipätevyytensä hankkineen asianajajan tulisi osoittaa Suomessa harjoittamansa toiminnan säännöllisyys. Asianajajaksi — eli Suomen Asianaja-

jaliiton jäseneksi — hyväksyminen ei siis edellyttäisi suomalaisen tutkinnon suorittamista, opintojen täydennystä eikä soveltuvuskokeen suorittamista. EU-luettelosta säädettäisiin tarkemmin 5 b §:n 1 momentissa.

Nykyinen 3 momentti ehdotetaan muuttamattomana siirrettäväksi pykälän 4 momentiksi.

4 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan täydennettäväksi siten, että asianajajayhdistyksen hallituksen velvollisuutena olisi pitää asianajajaluettelon lisäksi 5 b §:n 1 momentissa tarkoitettua EU-luetteloa ja lähettää niistä ote vuosittain oikeusministeriölle. Esityksessä ehdotetaan kahden erillisen luettelon pitämistä, koska olisi selkeämpää, että Suomen Asianajajaliiton jäsenet ja muista jäsenvaltioista tulevat asianajajat kirjattaisiin eri luetteloihin. Tällöin ei ilmenisi epäselvyyttä siitä, kuka kuuluu asianajajaliittoon. Asianajajaluetteloon kirjattaisiin siis edelleen vain asianajat eli Suomen Asianajajaliiton jäsenet ja muista Euroopan unionin jäsenvaltioista tuleville asianajajille, jotka eivät ole Suomen Asianajajaliiton jäseniä, olisi oma luettelonsa. Hallituksen olisi pidettävä luettelot jokaisen nähtävänä ja jokaisella olisi oikeus saada luetteloista tai niiden osasta jäljennös kohtuullista maksua vastaan.

5 b §. Direktiivin 3 artiklan vaatimusten täyttämiseksi lakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 5 b §, jonka 1 momentissa säädettäisiin toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ammattipätevyytensä hankkineen asianajajan oikeudesta kirjoittautua asianajajayhdistyksen pitämään luetteloon. Luetteloon merkitäisiin Suomessa alkuperäistä ammattinimikettään käyttäen ammattiaan harjoittavat asianajajat, jotka jossakin toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa ovat oikeutettuja harjoittamaan asianajajan tointa. Luettelosta käytettäisiin nimitystä EU-luettelo.

Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan otettavaksi viittaus, jonka mukaan mitä laissa ja yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä säädetään asianajajasta, koskisi soveltuvin osin EU-luetteloon merkittyä asianajajaa. EU-luetteloon merkityn asianajajan olisi järjestettävä toimintansa yhdenmukaisesti Suomessa asianajajan tointa koskevien määräysten mukaisesti. EU-luetteloon merkityllä asianajajalla olisi samat oikeudet ja samat velvollisuudet kuin Suomen Asianajajaliiton jäsenellä. Ainoa ero olisi, ettei EU-

luetteloon merkitty asianajaja olisi Suomen Asianajajaliiton jäsen, vaikka hän käytännössä olisikin samassa asemassa jäsenen kanssa, eikä hänellä olisi oikeutta käyttää asianajajan ammattinimikettä. Toisesta jäsenvaltiosta tulevan asianajajan kirjoillaolo EU-luettelossa olisi asiakaskunnalle merkki sitoutumisesta hyvän asianajajatavan noudattamiseen. Direktiivin 5, 6 ja 8 ja 11 artiklan ja 7 artiklan 1 kohdan määräykset tulisivat täytetyiksi 2 momentin säännöksellä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin direktiivin 7 artiklan 2 kohdan vaatimusten täyttämiseksi asianajajayhdistyksen velvollisuudesta ennen kuin kurinpitomenettely EU-luetteloon merkittyä asianajajaa vastaan aloitetaan, ilmoittaa asiasta sen jäsenvaltion, josta asianajaja on peräisin, toimivaltaiselle viranomaiselle. Direktiivin 7 artiklan 3 kohdassa säädetään, että vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltainen viranomainen toimii koko kurinpitomenettelyn ajan yhteistyössä sen jäsenvaltion, josta asianajaja on peräisin, toimivaltaisen viranomaisen kanssa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta vastaanottavan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen ratkaisuvaltaa. Vastaava säännös ehdotetaan otettavaksi 3 momenttiin.

6 a §. Pykälän 2 momentin säännöksiä kurinpitolautakunnan jäsenistä ehdotetaan muutettavaksi siten, että jokaisella jäsenellä olisi henkilökohtainen varajäsen. Kurinpitolautakuntaan tulisi kuulumaan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä seitsemän muuta jäsentä ja seitsemän varajäsentä. Asianajajakuntaan kuulumattomien kahden jäsenen lisäksi myöskään heidän varajäsenensä eivät saisi kuulua asianajajakuntaan ja myös heidän soveltuvuudestaan lautakunnan jäseniksi olisi ennen valintaa saatava oikeusministeriön lausunto.

7 §. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi 5 momentti, jossa säädettäisiin EU-luettelosta poistamisesta kurinpidollisena rangaistuksena. Vastaavin edellytyksin kuin asianajaja on erotettava yhdistyksestä, EU-luetteloon merkitty asianajaja olisi poistettava EU-luettelosta.

8 §. Voimassa olevan 8 §:n mukaan asianajajayhdistyksestä erotettu voidaan, kun kolme vuotta on kulunut erottamisesta, hakemuksesta ottaa uudelleen yhdistyksen jäseneksi. Vastaavasti pykälään ehdotetaan lisättäväksi EU-luetteloon merkityn asianajajan mahdollisuus tulla hakemuksesta uudelleen merkityksi EU-luetteloon, kun kolme

vuotta on kulunut kurinpidollisena seuraamuksena tapahtuneesta EU-luettelosta poistamisesta.

9 §. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi lakitekkinen muutos sen vuoksi, että lain 3 §:n nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, joka perustuu direktiivin 7 artiklan 5 kohtaan. Uudessa 3 momentissa säädettäisiin siitä, että EU-luetteloon merkitty asianajaja poistettaisiin EU-luettelosta, jos hän lakkaisi olemasta asianajaja siinä jäsenvaltiossa, josta hän on peräisin. Koska EU-luettelossa voisi olla kirjoilla ainoastaan asianajajia, joilla on toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa asianajajan toimen harjoittamisoikeus, luettelosta poistaminen olisi automaattinen seuraus asianajajan oikeuksien menettämisestä.

10 §. Pykälän 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi direktiivin 9 artiklasta johtuvat muutokset. Oikeus valittaa yhdistyksen hallituksen tai kurinpitolautakunnan päätöksestä Helsingin hovioikeuteen tulisi koskemaan myös EU-luetteloon merkitsemistä ja EU-luettelosta poistamista koskevia päätöksiä.

Lisäksi 1 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi lakitekkinen muutos sen vuoksi, että lain 3 §:n 3 momentti siirtyy 4 momentiksi.

2. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun se on hyväksytty ja vahvistettu. Etabloitumisdirektiivi edellyttää lain voimaantuloa viimeistään 14 päivänä maaliskuuta 2000.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi siirtymäsäännös, jonka mukaan lain 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua kolmen vuoden määräaikaan laskeuttaessa voitaisiin ottaa huomioon ennen lain voimaantuloa Suomessa säännöllisesti harjoitettu asianajotoiminta. Jos toisesta jäsenvaltiosta tulevan asianajajan toiminta Suomessa täyttää muutoin paitsi EU-luettelossa kirjoillaoloajan osalta asianajajaksi hyväksymisen edellytykset, hänet voitaisiin hyväksyä asianajajayhdistyksen jäseneksi.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

asianajajista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan asianajajista 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun lain (496/1958) 2 §:n 1 momentti, 4 §:n 2 momentti, 6 a §:n 2 momentti, 8 §, 9 §:n 2 momentti ja 10 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti osaksi laissa 197/1992, 4 §:n 2 momentti ja 6 a §:n 2 momentti mainitussa laissa 197/1992 sekä 9 §:n 2 momentti ja 10 §:n 1 momentti laissa 31/1993, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 31/1993 ja laissa 458/1999, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, lakiin uusi 5 b §, jolloin nykyinen 5 b § siirtyy 5 c §:ksi, 7 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainitussa laissa 197/1992, uusi 5 momentti, sekä 9 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 31/1993 ja 458/1999, uusi 3 momentti seuraavasti:

2 §

Asianajajayhdistyksen säännöissä on mainittava:

- 1) yhdistyksen nimi;
- 2) se maassa oleva kunta, joka on yhdistyksen kotipaikka;
- 3) yhdistyksen tarkoitus;
- 4) mitä maksuja jäsen on velvollinen suo-

rittamaan ja miten ne määrätään;

5) miten yhdistyksen hallitus järjestetään ja kuinka pitkäksi ajaksi se valitaan;

6) milloin yhdistyksen tilit päätetään ja miten tilien ja hallinnon tarkastus toimitetaan;

7) millä tavoin valtuuskunta valitaan ja sen toiminta muuten järjestetään sekä milloin

valtuuskunnan varsinainen kokous pidetään ja, jos sellaisia kokouksia on useita, mitkä asiat kussakin kokouksessa käsitellään;

8) millä tavoin tiedonannot yhdistyksen jäsenille toimitetaan;

9) miten yhdistyksen hallitukselle ja kurinpitolautakunnalle kuuluvan jäseniin kohdistuvan valvonta- ja kurinpitovallan käyttäminen järjestetään;

10) miten yhdistykseen kuulumattomalle varataan oikeus saada hänen ja yhdistyksen jäsenen ja sen yhtiön, jonka lukuun tämä on toiminut, välinen riita, joka koskee jäsenen toimintaa asianajajana tai liittyy siihen, välimiesmenettelyin ratkaistuksi; sekä

11) miten yhdistyksen varat on käytettävä, jos yhdistys purkautuu tai lakkautetaan.

3 §

Asianajajaksi voidaan sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa ja 2 momentissa säädetään, hyväksyä myös 1 momentissa tarkoitettu henkilö, jolla jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa on asianajajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys. Tässä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa asianajajaksi hyväksyminen edellyttää, että hakija on kolmen vuoden ajan ollut merkittynä asianajajayhdistyksen pitämään 5 b §:n 1 momentissa tarkoitettuun EU-luetteloon ja osoittaa yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä (191/1959) tarkemmin määrätyllä tavalla harjoittaneensa Suomessa asianajajan tointa säännöllisesti vähintään sen ajan.

4 §

Asianajajayhdistyksen hallituksen on pidettävä asianajajaluetteloa sekä 5 b §:n 1 momentissa tarkoitettua EU-luetteloa ja lähetettävä niistä ote vuosittain oikeusministeriölle. Hallituksen on pidettävä luettelot jokaisen nähtävänä ja jokaisella on oikeus saada luetteloista tai niiden osasta jäljennös kohtuullista maksua vastaan.

5 b §

Muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa

asianajajan tointa harjoittamaan oikeutetulla asianajajalla on oikeus kirjoittautua asianajajayhdistyksen pitämään luetteloon alkuperäistä ammattinimikettään käyttävistä, muussa jäsenvaltiossa asianajajan tointa harjoittamaan oikeutetuista asianajajista (*EU-luettelo*).

Mitä laissa ja yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä säädetään asianajajasta, koskee soveltuvin osin EU-luetteloon merkittyä asianajajaa. EU-luetteloon merkityn asianajajan tulee järjestää toimintansa yhdenmukaisesti Suomessa asianajajan tointa koskevien määräysten mukaisesti.

Ennen kuin kurinpitomenettely EU-luetteloon merkittyä asianajajaa vastaan aloitetaan, asianajajayhdistyksen tulee ilmoittaa siitä sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, josta asianajaja on peräisin. Kurinpitomenettely tapahtuu yhteistyössä edellä mainitun viranomaisen kanssa rajoittamatta kuitenkaan asianajajayhdistyksen ratkaisuvallaa.

6 a §

Kurinpitolautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä seitsemän muuta jäsentä ja seitsemän henkilökohtaista varajäsentä, jotka valtuuskunta valitsee. Kahden jäsenen ja heidän varajäsentensa tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia, ja heidän soveltuvuudestaan lautakunnan jäseniksi on ennen valintaa saatava oikeusministeriön lausunto.

7 §

Vastaavin edellytyksin kuin asianajaja on erotettava yhdistyksestä, on EU-luetteloon merkitty asianajaja poistettava EU-luettelosta.

8 §

Joka on erotettu asianajajayhdistyksestä tai kurinpidollisena seuraamuksena poistettu EU-luettelosta, voidaan, kun kolme vuotta on kulunut erottamisesta tai poistamisesta, hakemuksesta ottaa uudelleen yhdistyksen jäseneksi tai vastaavasti merkitä EU-luetteloon.

9 §

Jos asianajaja lakkaa harjoittamasta asianajajan tointa tai jos hänellä 3 §:n 4 momentissa mainitusta syystä ei enää ole oikeutta olla asianajajana, on hänen pyydyttävä eroa asianajajayhdistyksestä. Jollei hän sitä viipymättä tee, on hallituksen todettava hänen eronneen yhdistyksen jäsenyydestä ja poistettava hänet asianajajaluettelosta.

Jos EU-luetteloon merkitty asianajaja lakkaa olemasta asianajaja siinä jäsenvaltiossa, josta hän on peräisin, hänet poistetaan EU-luettelosta.

10 §

Sillä, jonka 3 §:n 4 momentissa tai 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu hakemus on hylätty,

jota ei ole otettu EU-luetteloon, joka on erotettu asianajajayhdistyksestä taikka määrätty saamaan julkinen varoitus tai poistettu asianajajaluettelosta tai EU-luettelosta, on oikeus valittaa yhdistyksen hallituksen ja kurinpitolauslautakunnan päätöksestä Helsingin hovioikeuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta .

Lain 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua kolmen vuoden määräaikaan laskettaessa voidaan ottaa huomioon ennen tämän lain voimaantuloa Suomessa säännöllisesti harjoitettu asianajotoiminta.

Helsingissä 22 päivänä lokakuuta 1999

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Oikeusministeri *Johannes Koskinen*

Laki

asianajajista annetun lain muuttamisesta

muutetaan asianajajista 12 päivänä joulukuuta 1958 annetun lain (496/1958) 2 §:n 1 momentti, 4 §:n 2 momentti, 6 a §:n 2 momentti, 8 §, 9 §:n 2 momentti ja 10 §:n 1 momentti, sellaisina kuin niistä ovat 2 §:n 1 momentti osaksi laissa 197/1992, 4 §:n 2 momentti ja 6 a §:n 2 momentti mainituissa laissa 197/1992 sekä 9 §:n 2 momentti ja 10 §:n 1 momentti laissa 31/1993, sekä

lisätään 3 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laissa 31/1993 ja laissa 458/1999, uusi 3 momentti, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy 4 momentiksi, lakiin uusi 5 b §, jolloin nykyinen 5 b § siirtyy 5 c §:ksi, 7 §:ään, sellaisena kuin se on osaksi mainituissa laissa 197/1992, uusi 5 momentti, sekä 9 §:ään, sellaisena kuin se on mainituissa laeissa 31/1993 ja 458/1999, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 §

Asianajajayhdistyksen säännöissä on mainittava:

- 1) yhdistyksen nimi;
- 2) se maassa oleva kunta, joka on yhdistyksen kotipaikka;
- 3) yhdistyksen tarkoitus;
- 4) mitä maksuja jäsen on velvollinen suorittamaan ja miten ne määrätään;
- 5) miten yhdistyksen hallitus järjestetään ja kuinka pitkäksi ajaksi se valitaan;
- 6) milloin yhdistyksen tilit päätetään ja miten tilien ja hallinnon tarkastus toimitetaan;
- 7) millä tavoin valtuuskunta valitaan ja sen toiminta muuten järjestetään sekä milloin valtuuskunnan varsinainen kokous pidetään ja, jos sellaisia kokouksia on useita, mitkä asiat kussakin kokouksessa käsitellään;
- 8) millä tavoin tiedonannot yhdistyksen jäsenille toimitetaan;
- 9) miten yhdistyksen hallitukselle ja kurinpitolautakunnalle kuuluvan jäseniin kohdistuvan valvonta- ja kurinpitovallan käyttäminen järjestetään;
- 10) miten yhdistykseen kuulumattomalle varataan oikeus saada hänen ja yhdistyksen jäsenen välinen riita, joka koskee jäsenen toimintaa asianajajana tai liittyy siihen, välimiesmenettelyin ratkaistuksi; sekä
- 11) miten yhdistyksen varat on käytettävä, jos yhdistys purkautuu tai lakkautetaan.

Ehdotus

2 §

Asianajajayhdistyksen säännöissä on mainittava:

- 1) yhdistyksen nimi;
- 2) se maassa oleva kunta, joka on yhdistyksen kotipaikka;
- 3) yhdistyksen tarkoitus;
- 4) mitä maksuja jäsen on velvollinen suorittamaan ja miten ne määrätään;
- 5) miten yhdistyksen hallitus järjestetään ja kuinka pitkäksi ajaksi se valitaan;
- 6) milloin yhdistyksen tilit päätetään ja miten tilien ja hallinnon tarkastus toimitetaan;
- 7) millä tavoin valtuuskunta valitaan ja sen toiminta muuten järjestetään sekä milloin valtuuskunnan varsinainen kokous pidetään ja, jos sellaisia kokouksia on useita, mitkä asiat kussakin kokouksessa käsitellään;
- 8) millä tavoin tiedonannot yhdistyksen jäsenille toimitetaan;
- 9) miten yhdistyksen hallitukselle ja kurinpitolautakunnalle kuuluvan jäseniin kohdistuvan valvonta- ja kurinpitovallan käyttäminen järjestetään;
- 10) miten yhdistykseen kuulumattomalle varataan oikeus saada hänen ja yhdistyksen jäsenen ja sen yhtiön, jonka lukuun tämä on toiminut, välinen riita, joka koskee jäsenen toimintaa asianajajana tai liittyy siihen, välimiesmenettelyin ratkaistuksi; sekä
- 11) miten yhdistyksen varat on käytettävä, jos yhdistys purkautuu tai lakkautetaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Asianajajaksi voidaan sen estämättä, mitä 1 momentin 2 kohdassa ja 2 momentissa säädetään, hyväksyä myös 1 momentissa tarkoitettu henkilö, jolla jossakin muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa on asianajajan toimen harjoittamisen ammattipätevyys. Tässä momentissa tarkoitetuissa tapauksissa asianajajaksi hyväksyminen edellyttää, että hakija on kolmen vuoden ajan ollut merkittynä asianajajayhdistyksen pitämään 5 b §:n 1 momentissa tarkoitettuun EU-luetteloon ja osoittaa yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä (191/1959) tarkemmin määrätyllä tavalla harjoittaneensa Suomessa asianajajan tointa säännöllisesti vähintään sen ajan.

4 §

4 §

Asianajajayhdistyksen hallituksen on pidettävä asianajajaluetteloa ja lähetettävä siitä ote vuosittain oikeusministeriölle. Hallituksen on pidettävä luettelo jokaisen nähtävänä ja jokaisella on oikeus saada luettelosta tai sen osasta jäljennös kohtuullista maksua vastaan.

Asianajajayhdistyksen hallituksen on pidettävä asianajajaluetteloa sekä 5 b §:n 1 momentissa tarkoitettua EU-luetteloa ja lähetettävä niistä ote vuosittain oikeusministeriölle. Hallituksen on pidettävä luettelot jokaisen nähtävänä ja jokaisella on oikeus saada luetteloista tai niiden osasta jäljennös kohtuullista maksua vastaan.

5 b §

5 b §

Muussa Euroopan unionin jäsenvaltiossa asianajajan tointa harjoittamaan oikeutetulla asianajajalla on oikeus kirjoittautua asianajajayhdistyksen pitämään luetteloon alkuperäistä ammattinimikettään käyttävistä, muussa jäsenvaltiossa asianajajan tointa harjoittamaan oikeutetuista asianajajista (EU-luettelo).

Mitä laissa ja yleisen asianajajayhdistyksen sääntöjen vahvistamisesta annetussa oikeusministeriön päätöksessä säädetään asianajajasta, koskee soveltuvin osin EU-luetteloon merkittyä asianajajaa. EU-luetteloon merkittynä asianajajan tulee järjestää toimintansa yhdenmukaisesti Suomessa asianajajan tointa koskevien määräysten mukaisesti.

Ennen kuin kurinpitomenettely EU-luetteloon merkittyä asianajajaa vastaan aloitetaan,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

asianajajayhdistyksen tulee ilmoittaa siitä sen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, josta asianajaja on peräisin. Kurinpitomenettely tapahtuu yhteistyössä edellä mainitun viranomaisen kanssa rajoittamatta kuitenkaan asianajajayhdistyksen ratkaisuvaltaa.

6 a §

Kurinpitolautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja kahdeksan muuta jäsentä, jotka valtuuskunta valitsee. Kahden jäsenen tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia, ja heidän soveltuvuudestaan lautakunnan jäseniksi on ennen valintaa saatava oikeusministeriön lausunto.

6 a §

Kurinpitolautakuntaan kuuluu puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä seitsemän muuta jäsentä ja seitsemän henkilökohtaista varajäsentä, jotka valtuuskunta valitsee. Kahden jäsenen ja heidän varajäsentensa tulee olla asianajajakuntaan kuulumattomia, ja heidän soveltuvuudestaan lautakunnan jäseniksi on ennen valintaa saatava oikeusministeriön lausunto.

7 §

Joka on erotettu asianajajayhdistyksestä, voidaan, kun kolme vuotta on kulunut erottamisesta, hakemuksesta ottaa uudelleen yhdistyksen jäseneksi.

7 §

Vastaavin edellytyksin kuin asianajaja on erotettava yhdistyksestä, on EU-luetteloon merkitty asianajaja poistettava EU-luettelosta.

8 §

Joka on erotettu asianajajayhdistyksestä, voidaan, kun kolme vuotta on kulunut erottamisesta tai poistamisesta, hakemuksesta ottaa uudelleen yhdistyksen jäseneksi tai vastaavasti merkitä EU-luetteloon.

8 §

Joka on erotettu asianajajayhdistyksestä tai kurinpidollisena seuraamuksena poistettu EU-luettelosta, voidaan, kun kolme vuotta on kulunut erottamisesta tai poistamisesta, hakemuksesta ottaa uudelleen yhdistyksen jäseneksi tai vastaavasti merkitä EU-luetteloon.

9 §

Jos asianajaja lakkaa harjoittamasta asianajajan tointa tai jos hänellä 3 §:n 3 momentissa mainitusta syystä ei enää ole oikeutta olla asianajajana, on hänen pyydettävä eroa asianajajayhdistyksestä. Jollei hän sitä viipymättä tee, on hallituksen todettava hänen eronneen yhdistyksen jäsenyydestä ja poistettava hänet asianajajaluettelosta.

9 §

Jos asianajaja lakkaa harjoittamasta asianajajan tointa tai jos hänellä 3 §:n 4 momentissa mainitusta syystä ei enää ole oikeutta olla asianajajana, on hänen pyydettävä eroa asianajajayhdistyksestä. Jollei hän sitä viipymättä tee, on hallituksen todettava hänen eronneen yhdistyksen jäsenyydestä ja poistettava hänet asianajajaluettelosta.

Jos EU-luetteloon merkitty asianajaja lakkaa olemasta asianajaja siinä jäsenvaltiossa,

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

josta hän on peräisin, hänet poistetaan EU-luettelosta.

10 §

Sillä, jonka 3 §:n 3 momentissa tai 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu hakemus on hylätty tai joka on erotettu asianajajayhdistyksestä taikka määrätty saamaan julkinen varoitus tai poistettu asianajajaluettelosta, on oikeus valittaa yhdistyksen hallituksen ja kurinpitolauslautakunnan päätöksestä Helsingin hovioikeuteen.

10 §

Sillä, jonka 3 §:n 4 momentissa tai 4 §:n 1 momentissa tarkoitettu hakemus on hylätty, jota ei ole otettu EU-luetteloon, joka on erotettu asianajajayhdistyksestä taikka määrätty saamaan julkinen varoitus tai poistettu asianajajaluettelosta tai EU-luettelosta, on oikeus valittaa yhdistyksen hallituksen ja kurinpitolauslautakunnan päätöksestä Helsingin hovioikeuteen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta .

Lain 3 §:n 3 momentissa tarkoitettua kolmen vuoden määräaika laskettaessa voidaan ottaa huomioon ennen tämän lain voimaantuloa Suomessa säännöllisesti harjoitettu asianajotoiminta.
